

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

quotidianâ permoueantur, ut licere Theologis velint, quod caterum magistri, & professoribus omnes concedunt. Vtinam vero qui illa monent, omnium sæculorum auctoritate permoueantur, ne rem ipsam, seu fidem mutant.

QVÆSTIO III.

Quomodo Ioannes indignus calceamenti corrigiam Christo soluere?

S. I. **S.** Augustinus l. 2. c. 12. monet, diuersitatem in Evangelistis videri, non esse. Matthæus dixit. Qui autem post me venturus est, fortior me est. Lucas: venit autem fortior me Matthæus: calceamenta portare. Lucas: soluere corrigiam calceamenti. Marcus addit: procumbens. Ioannes: qui post me venit, ante me factus est. In his optime monet Augustinus, et si aliquid varium sit in verbis, ab eadem tamen sententiâ non recedi. Deinde, non esse contrarios, et si ordo verborum immutetur. Tercio, eandem rem pluribus vel paucioribus verbis explicari, nec esse contrarium si alius omittit, quod alius refert. Sibiungit tandem: Quid ergo in his quæ de narrationibus Evangelistarum collata propofui, putandum esse contrarium? An quod alius dixit, Cuius non sum dignus calceamenta portare: alij verò Corrigiam calceamenti soluere? Non enim verbis aut verborum ordine, aut aliquo genere locutionis, sed etiam re ipsa videtur aliud esse calceamētā portare, aliud corrigiam calceamenti soluere. Merito ergo quæri potest, quid Ioannes dixerit non se dignum esse? vtrum calceamenta portare, an corrigiam calceamenti soluere. Si enim alterum horum dixit, ille verum videtur narrasse, qui hoc potuit narrare quod dixit. Qui autem aliud, & si non est mentitus, certe vel oblitus, aliud pro alio dixisse putabitur. Omnem autem falsitatem abesse ab Evangelistis debet, non solum eam quæ mentiendi promittitur, sed etiam quæ obliuiscendo. Itaque, si ad rem pertinet, aliquid aliud intelligere ex eo quod dictum est, calceamenta portare: aliquid aliud ex eo quod dictum est, corrigiam calceamenti soluere: quid aliud accipiendum recte existimaueris, nisi Ioannem vtrumque dixisse, siue aliud alio tempore siue contextim? Potuit enim sic dicere: Cuius non sum dignus corrigiam calceamenti soluere, nec calceamenta portare: ut vnus Evangelistarum hinc aliud, alij vero aliud, omnes tamen eam verum narrauerint. Si autem nihil intendit Ioannes cum de calceamentis Domini diceret, nisi excellentiam eius, & humilitatem suam, quodlibet horum dixerit, siue de soluenda corrigia, calceamentorum, siue de portantibus calceamentis eandem tamen sententiam tenuit, quisquis etiam verbis suis per calceamentorum commemorationem eandem significationem humilitatis expressit, vnde ab eadem voluntate non aberrauit. Vtilis igitur modus & memoria maxime commendandus, cum de conuenientia dicimus Evangelistarum, non esse mendacium, cum quisq; etiam dicens aliquid aliud, quod etiam ille non dixit de quo aliquid narrat, voluntatem tamen eius hanc explicat, quam etiam ille eius verba commemorat. Ita enim salubriter discimus, nihil aliud esse querendum quam quid velis ille qui loquitur.

Verissima est sententia Ioannem sæpius illa dixisse, Nam & Ioan. 1. 15. Hic est, quem dixi, ait. Et cum multi putarent illum esse Christum, sæpe inculcandum fuit, non se Christum esse, sed Christo multo minorem.

QVÆSTIO IV.

Quid sit, post me venit?

S. I. **N**otauit Beza, Ioannem non loqui de venturo, sed de eo, qui iam post eum, seu pone veniat, hoc est à tergo, sitq; proximus, eum digito demonstratum. Ideo etiam cum Ioannes ait, medius vestrum stetit, & Beza vertit: stat: ut iam præsens esse censetur. Ego vero multis iam notauit Beza nostrum interpretis, & aliorum Aristarchum, solitum admodum fallere, cum aliquid nouare instituit. Primo cerè fallit, cum ait omnia, esse pone, & idcirco Matthæum dixisse, omnia vobis, non pōi, pōi me, seu, à tergo, non, post me, scilicet, tempore. Sitis enim & locorum, non tempo-

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

poris significationem in dictione græcâ agnoscit. Nam omnia vtrumq; significat. Ecclef. 9. 3. omnia ante vultus eius vultus. vbi Sym. τὰ πρὸ τοῦ προσώπου vertit. & Homer. Iliad. 7. Τὴν δὲ δὴ τὸ πρὸ τοῦ προσώπου, & τὸ πρὸ τοῦ προσώπου. Hinc neg nunc mentes constant, neg, in posterum constabunt. & Odyss. 8.

Ποῦ δὲ δὴ ὀπίσσω

Διὰ γὰρ ἄνδρ. Multa in posterum.

Non igitur ob Græci verbi significatum mutandi causa fuit, præsertim cum Græci Patres ita interpretentur, & Syrus ܡܬܪܝܢ quod temporis est præcipue. Ioannē vero de tempore loqui clarissimum est. Nam omnia vobis, Ioannes de hic apud Matthæum accipitur, ut Ioan. 1. 30. ac illo loco, est idem quod ܡܬܪܝܢ, & tempus significat. Cum legati eum interrogassent; cur baptizaret, si neg, Christus, neg, Elias, neg, Prophetas esset. Respondit, se in aqua baptizare, medium autem stetit, hoc est, in Israele esse, quem illi nescirent, eum post se venire. Non aderat tū Dominus: quia vers. 30. dicitur: ἐπὶ αὐτῶν ὁ καιρὸς ἐστὶν. Et cum Ioannem digito monstrauit, & dixit: Ecce agnus Dei. Et, hic est de quo dicebam. Quando dicebat: diebus elapsis cum nondum in Galilæa Christus aduenisset. Imo tum cum nondum sciret eum, & ego nesciebam eum, inquit. Denique omnia, seu post, opponitur Ioan. 1. 30. τὸ πρὸ τοῦ προσώπου, ante, ante me factus est, quod non de situ, & loco, sed tempore accipitur. Sicenim exponit: cum ait, ὁ πρὸ τοῦ προσώπου. Quia prior me erat.

Centuriatores Ioannis humilitatem malignè fuisse interpretati; cum aiunt, illum conscium peccatorum suorum se indignum iudicasse, qui Christi calceamenta ferret. Quod tolerari posset, si de minoribus venialibus peccatis intelligerent, verum illi omnia moralia esse fingunt. Nos fatemur: non modo Ioannem, atq; alium quemcunq; hominem, sed angelos etiam ipsos indignos esse, qui minimū officii Creatori exhibeant.

VERSUS 12.

Cuius ventilabrum in manu suâ, & permundabit aream suam. & congregabit triticum suum in horreum: paleas autem comburet igni inextinguibili.

QVÆSTIO I.

Quod officium Christi in Ecclesiâ?

S. I. **D**vo describuntur: Tritici collectio, palearū exustio. Ventilabrum est ܡܬܪܝܢ, quod nonnulli palam interpretantur, quæ in altum fruges cum palea iactantur, ut grana sua grauitate subsidant, paleæ aut. rantur à vento. Tertull. de fuga in persecutione. c. 1. Porro iudicium soli Deo competit. Hac pala illa, quæ nunc Dominicam aream purgat, Ecclesiam scilicet, confusum aceruum fidelium euentilans frumentum martyrum, & paleas negatorum. Cyprianus. Epist. 57. Aug. in Psal. 92. de ventilabro agunt. Vannū Græci ܡܬܪܝܢ appellant. Est igitur ventilabrum iudicium Dei, agitatio per tribulationes, variaq; probationum genera. Area est Ecclesia, horreum regnum cæleste, in quod grana conduntur; ignis gehenna, qua paleæ venturæ.

S. 2. Illustris hoc loco est de Christi diuinitate probatio. Nam & Tertullianus hoc soli Deo conuenire demonstrat, ut discernat hoc modo bonos à malis. Et August. indicat Ep. 255. ad Macrob. Nec quisquam sibi quod soli filio Pater tribuit, vindicauit, ut se putet aut aream ventilandam, & purgandam paleam, & ventilabrum etiam ferre posse, aut à frumento vniuersa Zizania humano iudicio separare. Superba est ista præsumptio, & sacrilega oblitatio, quam sibi furor prauus assumit, & dum sibi semper amplius a-

Ventilabro
Christus
discernit
triticum &
paleas.

Dei solius
est paleas
separare.

liquid quam mitis iustitiam deposcit, assumunt, de Ecclesia per-
eunt, & dum se insolenter extollunt, ipso suo tumore cecati, ve-
ritatis lumen amittunt.

Solus quippe Deus est, qui regnum æternum do-
nat, quique æternum reprobos cruciat. Quin de Christo
ut de Domino rerum omnium loquitur, dum cælum
vocat horreum eius, non horreum alterius. Christus
igitur Deus est.

In Ecclesia
tritricum,
& palea.

§. 2. Testimonio de tritico & paleis creberimè
contra Donatistas vtitur S. August. Non enim ideo de-
ferendam Ecclesiam, in qua est tritricum & palea. Non
enim ideo deferenda area: quia in ea sunt & palea: im-
mo, quia maior est cumulus palearum, sed agendum
hoc est, ne nos palea simus, & caritatis inanes, à vento
rapiamur. Eadem nos quoque ratione vtimur, ut in fir-
mos contra scandala fidelium muniamus. Cum enim
prædictum sit, fore in Ecclesia scandala, & multos im-
probos, non est querenda Ecclesia, in qua omnes sine
scandalo vivant.

§. 3. Ignem inextinguibilem vocat non modo,
quia semper ardebit, sed etiam quia semper vret. Itaque
contra Originianos hunc locum SS. PP. semper v-
surparunt.

VERSUS 16.

*Baptizatus autem Iesus confestim a-
scendit de aqua. Et ecce cæli aperti
sunt, & vidit Spiritum Dei descen-
dentem sicut columbam, & veni-
entem super se.*

QVÆSTIO I.

Quæ hoc loco controuersa?

§. 1. **A**dmodum varia sunt, de quibus D. Thom.
p. 3. q. 49. & in eum locum interpretes, ve-
rum, quia ad religionis dogmata non pertinent, præ-
termitto.

Christus di-
citur vidisse
columbam
super se a-
scendentem.

§. 2. An Spiritum sanctum Christus an Ioannes vi-
disse dicatur, controuersia est: Græci aliquot Libri ha-
bent ἐφ' αὐτὸν, vel ἐφ' αὐτὸν super ipsum Dominum. Ad
Christum igitur & Ioannē referri potest. Nam uterque
columbā vidit, videtur & populus spectasse, cum Luc.
3. 21. dicat columbam corporali specie descendisse. Potius
tamen ad Christum: Marcus enim recensens historiā,
& λέγων, inquit ἀναβαίνωντος ἡ τοῦ πνεύματος ἁγίου ὡς περιστερῆς.
Et ascendens ex aqua, vidit. at Iesus erat qui ascendebat
statim de aqua, ille igitur qui dicunt vidisse columbam
super se ascendentem, quam lectionem etiam Augu-
stinus agnoscit.

VERSUS 17.

*Et ecce vox de cælis dicens; Hic est fi-
lius meus dilectus, in quo mihi
complacui.*

QVÆSTIO I.

Quid dixerit Pater cælestis?

Matth. Hic §. 1.
est filius. a-
lij. Tu es fi-
lius.

Matthæus habet: hic est filius: alij. Tu es filius
meus. Hinc calumniati sunt Euangelistas
Iudæi, & gentiles. August. lib. 2. de consensu Euangel.
Sic respondet. Deinde sequitur Matthæus, Baptizatus autem
confestim descendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei cæli, & vidit
Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super
se: & ecce vox de cælis dicens, Hic est filius meus dilectus in quo
mihi complacui. Hoc & alij duo Marcus & Lucas similiter nar-
rant. Sed de verbis vocis, quæ de cælo facta est, variant locutio-

nem, saluā tamen sententiā. Quod enim Matthæus ait dictū ē
Hic est filius meus dilectus: & alij duo dicunt, Tu es filius meus
dilectus, ad eandem sententiā explicandā valere, sicut supe-
rius tractatum est. Vox enim cælestis vnum horum dixit, sed
Euangelista ostendere voluit ad id valere, quod dictum est, Hic
est filius meus, ut illis potius qui audiebant, indicaretur, quod i-
pse esset filius Dei: arg. ita dictū referre voluit, Tu es filius meus:
ac si diceretur illis: Hic est filius meus. Non enim Christo indi-
cabatur quod sciebat, sed audiebant qui aderāt, propter quos et-
iam ipsa vox facta est. Iam vero quod alius dicit, In quo mihi
complacui: alius, in te complacui: alius, in te complacuit mihi:
si queris quid horum in illā voce sonuerit, quod liber acci-
pe, dummodo intelligas eos qui non eandem locutionem retule-
runt, eandem retulisse sententiā. Quæ diuersitas locutionum
ad hoc etiam utilis est, ne vno modo dictum minus intelligatur,
& aliter quam res se habeat interpretetur. Quod enim dictum
est, In quo mihi complacui: si velis quis ita intelligere, ut Deus in
filio, sibi placuisse videatur, admonetur ex eo quod dictum est,
in te complacui: Si rursus ex hoc vno intelligat quisque, in fi-
lio Patrem placuisse hominibus, admonetur ex eo quod dictum
est, In te complacui mihi: Ex quo satis apparet, quod quilibet
Euangelistarum cælestis vocis etiam verba tenuerit: alios ad
eandem sententiā familiaris explicandā verba variasse, ut
intelligatur hoc dictum esse ab omnibus, tanquam diceretur, In
te placitum meum constitui: hoc est per te gerere quod mihi pla-
cet. Illud vero quod nonnulli codices habent secundum Lucam,
hoc illā voce sonuisse, quod in Psalmo scriptum est, Filius meus es
tu, ego hodie genui te, quamquam in antiquioribus codicibus Gra-
ecis non inueniri perhibeatur, tamen si aliquibus fide dignis ex-
emplaribus confirmari possit, quid aliud quam vtrumque, intel-
legendum est quolibet verborum ordine de cælo sonuisse?

Insinuat Augustinus, quod verissimum esse arbi-
tror. Nempe vocem Patris primo filium appellasse; Vtrumque
deinde Ioannem & astantes. Primo amorem in filium dixit De-
testatur, alterum addit, ut ad eum audiendum colen. Pater vult
dumque; excitet. Nec mirum est bis eandem sententiā repetitū.
diuersa forma prolatam, cum in veteri lege videamus
tories eadem inculcando repeti. Itaque & verba, & sen-
sum ab Euangelistis relatum dicere malo. Quod si di-
cendum est, alios sensum, alios verba retulisse, verifi-
milis est eos sensum retulisse, qui in tertia persona lo-
cuti sunt. Fieri enim solet, ut cum narraueris ea, quæ a-
lij dixere, alia personā efferamus.

QVÆSTIO II.

An ex hoc loco Christi diuinitas ostendatur?

§. 1. **I**n consensu Patres doctuerunt. Imprimis S.
Athanasius Episcopus Alexandrinus l. 3. contra Arianos: Atqui si iuxta Hæreticos res condita quidem aut
opus esset, sed non tamen eiusmodi cuiusmodi sunt condita, ob Deum pro-
suam præceteris excellentiam, oportuit id ipsum, quibusnam datur.
melior esset, ex comparatione à sacris literis indicari: quale est,
si Archangelus maior dicitur, aut preciosior thronis, aut splendidi-
or Sole & Luna, aut speciosior cæli. Nunc autem ille ad ipsum
modum nō describitur; sed filium eum sibi esse & solum, & pro-
prium ostendit Pater, idque his verbis, Filius meus es tu: & rur-
sum. Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi congra-
tulor. Ideoque, inseruebant illi Angeli, ut diuerso alienoq, ab il-
lorum natura: & adoratur ab illis, non ut gloria maior, sed ut
alius, discretus, seu iunctusq, à conditione cum creaturarum reli-
quarum, tum etiam ipsorum Angelorum, Patri tantummodo
æqualis filius secundum rationem substantia. Si enim ideo quia
gloria sublimior est, adoraretur, par esset, ut omnia inferiora
superiorib, se in adorando inclinarent: sed id ita non est: crea-
tura siquidem creaturā non adoratur, sed quæ seruilis sunt conditio-
nis Dominos: & quæ creatura sunt, Deum adorationib, colunt.

Fuisse antiquissimum huius loci usum, & Patres A-
thanasio vetustiores hæc usurpasse constat ex eodem
Athanasio Episc. de Synod. Arimini, & Seleucia. Vos i-
gitur cum dicebat filius ex Deo esse, ex Patri substantiā ei esse
dicebat: verum quoniam ante vos Dominum ipse Scriptura
Filius